

Antreprenoriat social –
Dezvoltare Durabilă,
premise,
perspective și impact

Inna Stanciu

I. Aspecte conceptuale

Există o multitudine de definiții care alătură termenul "social" unor concepte ce aparțin economiei:

- Economie Socială
- Antreprenariat Social
- Responsabilitate Socială Corporatistă
- Inovație Socială
- Afacere Socială
- Întreprindere Socială

Economia Socială

De origine franceză, termenul este folosit uneori ca sinonim pentru "al treilea sector"

- Se referă la organizațiile al căror scop este să aducă beneficii membrilor sau comunității
- Conceptul a fost dezvoltat pentru a reuni cooperative, societăți de ajutor mutual, asociații, fundații
- Conceptul cuprinde și organizații care au un rol non-economic, cum ar fi cele din domeniul de advocacy sau al participării publice
- Conceptul de Economia Socială are un caracter general, cu variații specifice, în funcție de țară

Antreprenoriatul Social

Acoperă o varietate largă de activități care împărtășesc anumite caracteristici

- Accent puternic pe “indivizi extraordinari, ieșiți din comun”
- Reunește: inițiativele sociale ale companiilor comerciale, practicile care conduc la beneficii sociale, tendințele antreprenoriale ale organizațiilor neguvernamentale sau ale agențiilor din sectorul public (Johnson, 2000; Roper and Cheney, 2005)
- Antreprenoriatul social are un caracter foarte general, care transcende toate sectoarele

Responsabilitatea Socială Corporatistă

Concept prin care companiile integrează voluntar noțiuni sociale și de mediu în activitățile și în interacțiunile cu stakeholderii lor (Comisia Europeană)

- Concept care poate fi aplicat tuturor formelor de întreprinderi, dar care se adresează de obicei întreprinderilor din sectorul economiei de piață

Inovația socială

Construcție recentă

- Scopul – înțelegerea schimbării sociale sustenabile
- Desființează barierele între sectoare și se raportează unui nou set de soluții inovatoare
- Poate fi: un produs; un proces de producție, o idee; o mișcare socială sau o combinare a mai multor elemente (Phills, Deiglmeier, Miller, 2008)
- Poate fi considerat un concept vag

Afacerea socială

Cuprinde

- Companii care se concentrează pe obținerea unui beneficiu social, mai mult decât pe obținerea de profit; și
- Companii axate pe maximizarea profitului, care sunt deținute de cei săraci sau dezavantajați (Yunus, 2008)
- A doua tipologie este cel mai des asociată conceptului
- Distribuția non-profit: după ce și-au recuperat investițiile, investitorii nu pot obține profit de pe urma activității afacerii sociale
- Există o preocupare susținută a afacerilor sociale pentru sărăcie, limitările acesteia și natura voluntară a constrângerii privind distribuția profitului

Întreprinderea socială

- Se intersectează parțial cu alte concepte (economie socială/al treilea sector, afacere socială, antreprenariat social)
- Domeniu restrâns la componenta antreprenorială
- Cu toate acestea, are un impact mai consistent în societate
- De ce?

Întreprinderea socială

- Principalul produs al întreprinderilor sociale = activități care sunt în interesul întregii comunități
- Face referire la un mod diferit de a face afaceri și de a furniza servicii de interes general
- Este o formă specifică de instituție, care acționează complementar și independent față de întreprinderile și organizațiile publice sau din sfera economiei de piață
- Cuprinde:
  - Componenta antreprenorială a sectorului non-profit
  - Componenta inovativă a mișcării cooperatiste

Clarificări conceptuale

- Diversitatea de abordări, concepte și culturi generează confuzie și necesită o clarificare
- Tentativă de clasificare, prin definirea dinamică a diferitelor concepte
- Clasificare construită pe două axe:
- Dimensiunea instituțională = încorporarea obiectivului social de către organizație
- Dimensiunea antreprenorială = derularea activităților economice într-o manieră stabilă și continuă

Definirea întreprinderilor sociale

- Principalele caracteristici ale întreprinderilor sociale
- Dimensiunea economică
- Dimensiunea socială
- Structuri de proprietate și guvernare

Dimensiunea economică

- Producție constantă de bunuri și servicii
- Grad ridicat de autonomie și, în consecință:
- Nivel semnificativ de risc economic
- Folosirea unor factori de producție costisitori (capital, forță de muncă, infrastructură)

Dimensiunea socială

- Un scop social explicit de a aduce beneficii comunității sau unui anumit grup de persoane (scop social definit în statut)
- Servicii și/sau produse care au un caracter de interes general

Structuri de proprietate și guvernanta

- Natura colectivă a întreprinderii
- Implicarea factorilor interesați (membri și organele de conducere)
- Obligatorietate distribuției non-profit (totală sau parțială), care împiedică membrii să își împartă profitul

Abordarea propusă

Subliniază contribuția pe care întreprinderile sociale, ca forme specifice de întreprinderi, o aduc:

- Furnizării de servicii de interes general
- Dezvoltării economice
- Limitează confuzia cu Responsabilitatea Socială Corporatistă și alte forme de responsabilitate socială
- Are un caracter "revoluționar", adresându-se conceptelor convenționale de întreprindere și antreprenor

Puncte tari ale definiției propuse

Relevanța întreprinderilor sociale pentru dezvoltarea economică reiese din:

1. Tipul de activități realizate

Abordarea nevoilor întregii comunități

Emfază pe interesul general, deseori neluat în seamă de alte instituții

Puncte tari ale definiției propuse

2. Sustenabilitate

- Furnizarea unor servicii de interes general organizate și gestionate într-o manieră antreprenorială
- Limitări privind activitățile sau sectoarele eligibile (de exemplu: Italia, Marea Britanie)
- Mobilizarea unei multitudini de resurse
- Restricțiile referitoare la redistribuirea profitului asigură urmărirea atingerii obiectivelor privind bunăstarea și dezvoltarea

Puncte tari ale definiției propuse

3. Dimensiunea colectivă a întreprinderii
  - Reduce probabilitatea unor comportamente individuale oportuniste
  - Asigură supraviețuirea întreprinderii, necondiționată de implicarea membrilor fondatori
  - Crește participarea în rândul anumitor factori interesați

II. Impactul întreprinderilor sociale

- Servicii de interes general complementare (servicii sociale, electricitate, gaz, asigurarea de apă potabilă, etc.) pe care agențiile publice și întreprinderile care urmăresc obținerea de profit nu le asigură
- Experițe relevante din anumite state în curs de dezvoltare (cooperative care garantează accesul la infrastructură și utilități)
- Experițe din statele Commonwealth: servicii de bază furnizate eficient prin auto-organizarea și responsabilizarea cetățenilor interesați

II. Impactul întreprinderilor sociale

- Generarea de noi locuri de muncă în domeniile lor de activitate
- Integrarea pe piața muncii a indivizilor defavorizați, în cazul anumitor întreprinderi sociale
- Dezvoltarea de noi forme de organizare a muncii

Impactul întreprinderilor sociale

- Contribuie la folosirea și alocarea resurselor locale într-o manieră echilibrată, în beneficiul comunității
- “Internalizarea” creșterii economice în avantajul întregii comunități
- Dimensiunea comunitară permite adaptarea la contextele și resursele locale

Impactul întreprinderilor sociale

- Contribuie la creșterea coeziunii sociale și la acumularea de capital social
- Furnizează bunuri/servicii care sunt caracterizate de un puternic potențial social
- Adoptă structuri instituționale inclusive și participative

Impactul întreprinderilor sociale

- Susțin instituționalizarea activităților informale din economia de tip “underground”
- Anumite inițiative de tipul întreprinderilor sociale iau naștere într-o manieră informală
- Instituționalizarea oferă indivizilor posibilitatea de a-și derula activitatea în legalitate

Dinamica dezvoltării întreprinderilor sociale

- Întreprinderea Socială în Europa
- Până în anii 1970, un cadru instituțional cu doi poli (stat și piață) funcționa eficient
- Crizele statului bunăstării și dificultățile întâmpinate în procesul de privatizare
- Un nou imbold pentru societatea civilă, prin dezvoltarea inițiativelor de voluntariat
- Tendințe diferite în Europa

Contextul socio-economic

- Asociații/Fundații implicate din ce în ce mai mult în furnizarea de servicii
- Întreprinderea socială
- Cooperative implicate în furnizarea de servicii de interes general pentru non-membri

Domenii de activitate

- Servicii sociale
- Integrare pe piața muncii
- Noi domenii de interes pentru comunitate (ex. dezvoltare locală, servicii culturale, etc.)

Dinamica dezvoltării întreprinderilor sociale

- Pornind de la definiția propusă, putem identifica trei stagii ale dezvoltării întreprinderilor sociale
- Pionierat
- Instituționalizare
- Diferențiere

Dinamica dezvoltării întreprinderilor sociale

- Stagiul de pionierat
- Emergența de jos în sus a inițiativelor de tipul întreprinderilor sociale
- Fără recunoaștere legală
- Funcționare în ciuda lipsei unor cadre instituționale și legale favorabile
- Lipsa unor organizații de tip umbrelă
- Libertate organizațională
- Grad mare de inovație
- Funcționare pe bază de voluntariat
- Fază specifică statelor cu slabe sisteme ale bunăstării

Dinamica dezvoltării întreprinderilor sociale

- Stagiul instituțional
- În statele unde întreprinderile sociale
- Au fost recunoscute
- Sunt conectate la procesul de elaborare și implementare a politicilor publice
- Grad scăzut de libertate
- Funcționează și cu personal specializat plătit
- Risc maxim de confundare cu alte structuri similare

Dinamica dezvoltării întreprinderilor sociale

- Stagiul de diferențiere
- Întreprinderile sociale sunt bine consolidate și organizate
- Tendință de expansiune în noi domenii de activitate (dacă nu există limitări cu privire la sectoarele de activitate)
- Expansiunea vizează alte sectoare decât serviciile sociale și integrarea pe piața muncii (de ex.: mediu, cultură, servicii, locuințe sociale)

Evoluție legală

Instituționalizarea întreprinderilor sociale în EU15

- Forme legale preexistente
- asociație
- cooperativă

Cadrul legal pentru întreprinderile sociale •
Adaptarea legislației existente (ex.: cooperativele sociale)

- Adoptarea de noi legi care să răspundă cerințelor întreprinderilor sociale

Mulțumesc mult!